

Faruk Duman: İyi bir yazı yazabilmek için önce kırk yıl yazmak gerek

Faruk Duman'la yeni kitabı 'Kargasabunu'yu konuştuk. Duman, "Hikâye geleneğimizin de olağanüstü bir kaynak olarak yanımızda olduğunu söylemeliyiz. 'Kargasabunu' sadece küçük bir anımsatma" dedi.

nilgün çelik

Faruk Duman'ın yeni kitabı 'Kargasabunu', Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. Öykü ve romanlarıyla tanınan Faruk Duman, "Meşe Adamları", "Sarraf", "Zümrüdüanka", "Kişneme", "Eğil Çınarım Eğil", "Tılsımlı Yorgan", "Nuh", "Z.", "Söz Satıcısı", "Canlanma" masallarını yeniden yazımıyla 'Kargasabunu'nda topladı.

Duman kitabın önsözünde şunları söylüyor:

"Ta ilkokul yıllarımdan, yani kitap okumaya ve büyüklerden masallar dinlemeye başladığımdan beri, büyülü, gerçeküstü, hayallerle dolu dünyalar o kadar ilgilimi çekti ki, yazmanın asıl amacı, benim için, bu dünyaya/dünyalara yolculuk oldu... Ben, çoğun bilinmeyen ama benim öykü dilime yatkın olacak, yorumlanabilecek, yeni kahramanlar ve olay parçalarıyla zenginleşebilecek bu anlatılardan yola çıkarak bu öyküleri yazdım... Okuyunca göreceksiniz; bizim masal kaynağımız, henüz ucundan bile geçmediğimiz kadar ulu ve derin ve düşündüğümüz, bildiğimiz kalıplardan uzak. Çok daha yaratıcı, keskin, yer yer korkunç ve dehşetli, uçsuz bucaksız bir kaynak. Elbette, benim istediğim onu olduğu gibi aktarmak olmadı, onu hocalarımız zaten yaptı. Ben, o kaynaktan yeni öyküler yaratmak, bugünün öykülerini yaratmak, böylece okuru da bundan haberdar etmek istedim."

Faruk Duman'la 'Kargasabunu'yu konuştuk.

Masallara ilginiz nasıl başladı? Onların iyileştirici niteliği hakkında ne söylemek istersiniz?

Çocukluğumdan beri masallara ilgim var. Annem bizi başına toplar ve bir keçi masalı anlatırdı. Beyaz bir keçi, yavrularına yiyecek bulmak

Kargasabunu
Faruk Duman,
Yapı Kredi Yayınları, 2023.

için evden çıkınca kurt gelirdi hemen. Çocuklar da annelerinin öğüdünü dinleyerek kapının altına bakar, kurdun kara ayaklarını görünce bilirlerdi ki kapıyı açmamak lazım. Fakat masalın sonunda kurt gidip ayaklarını una bular ve gelip çocukları yer. Dolayısıyla masalların iyileştirici bir yanı yok bana sorarsan. Ama tüm anlatıların, şiirin, halk efsanelerinin, destanların, yani hikâye anlatma ve dinleme alışkanlıklarımızın büyük yararı var: Zaman geçiriyoruz, dünyayı tanımaya ya da anımsamaya çalışıyoruz. Sıkıntılı anlarımızı bunları okuyup dinleyerek atlatıyoruz, eğleniyoruz.

Masallar yaşamımızın her döneminde bize kılavuzluk eder mi?

Hayır, eski dünyanın, sözlü edebiyat çağlarının bir ürünüydü masallar. Bütün atasözlerini, deyimleri ve binlerce yılda oluşmuş yaşam bilgisini masallar yoluyla taşıdığımız için o çağlarda bu soruya olumlu yanıt verebilirdik. Bugün artık bunun yerini kişisel gelişim kitapları aldı. Artık halka onlar ve tabii internet kılavuzluk ediyor.

'KONUŞMA DİLİMİZE UYGUN BİR MODERN YAZI GELİŞTİRDİM'

Kitabınız on bölüm, ayrı başlıklar altında on masal içermekte. Masallarınızın akıcı ve akılcı oluşunun sebebi nedir? Bizim göremediğimiz başka bir teknikten söz edebilir miyiz?

Zaman içinde, konuşma dilimize uygun bir modern yazı geliştirdim diyebilirim. Bu, sözlü edebiyattan da etkilenmeye başlayınca, o masalların anlatıcılarının sesi de duyulmaya başlandı. 'Kar-

gasabunu'ndaki öykülerin kaynağı da doğrudan doğruya o sözlü kültürümüz oldu zaten. Ben yıllardır bu edebiyatın kaynaklarını toplamaya çalışıyorum. Örneğin, zamanında TDK'nin yaptığı köy derlemeleri. Burada halktan toplanmış sözlü edebiyat örnekleri, başka kaynaklar var. Cumhuriyet'in başında, edebiyatçılarımız ve hocalarımız bu işe çok büyük önem vermişler iyi ki. Çünkü böylece Dede Korkut'un sesinin halk arasında hâlâ yaşadığını görebilmiş oluyoruz.

Kitabınızın “sunu” bölümünde “Türkçemizin doğası, sesi, bir su şırıltısı gibi...” diyorsunuz. Masalları da “sonsuz anlatı ormanı” olarak niteleyorsunuz. Bu tariflerinizden yola çıkarak, size sormak isterim: Bir yazar su sesi gibi çağlayarak o masalda, o ormanda gezebilme yetisini tam olarak ne zaman elde edebilir? Bunun için bir formül var mıdır?

Bunu bilemem elbette ama diyebilirim ki iyi bir yazı yazabilmek için önce herhalde kırk yıl yazmak gerek. En azından benim için. Bir de biliyorsun, Atatürk'ün bir sözü vardır, onu değiştirerek söyleyebilirim: Muhtaç olduğun kudret Türkçede mevcuttur...

'Kargasabunu'ndaki masallar ya da anlatılar, var olan masalların birebir aynısı değil elbette. Sizin diliniz ve üslubunuzla yeni öyküler, yeni masallara dönüştü. Bu süreçten bahseder misiniz?

Burada pek az bilinen masallar var. Belki en ünlüleri 'Kırk Haramiler' ve 'Zümrüdüanka'dır. Bunun dışındaki anlatılar çoğunlukla küçük parçalar halindeydi. Öyküleştirmek için özüne dokunmadan ilerlemek ve tabii yorumlamak gerekiyordu. Bu nedenle bu kitaptaki yazıları öykü olarak yorumlamak

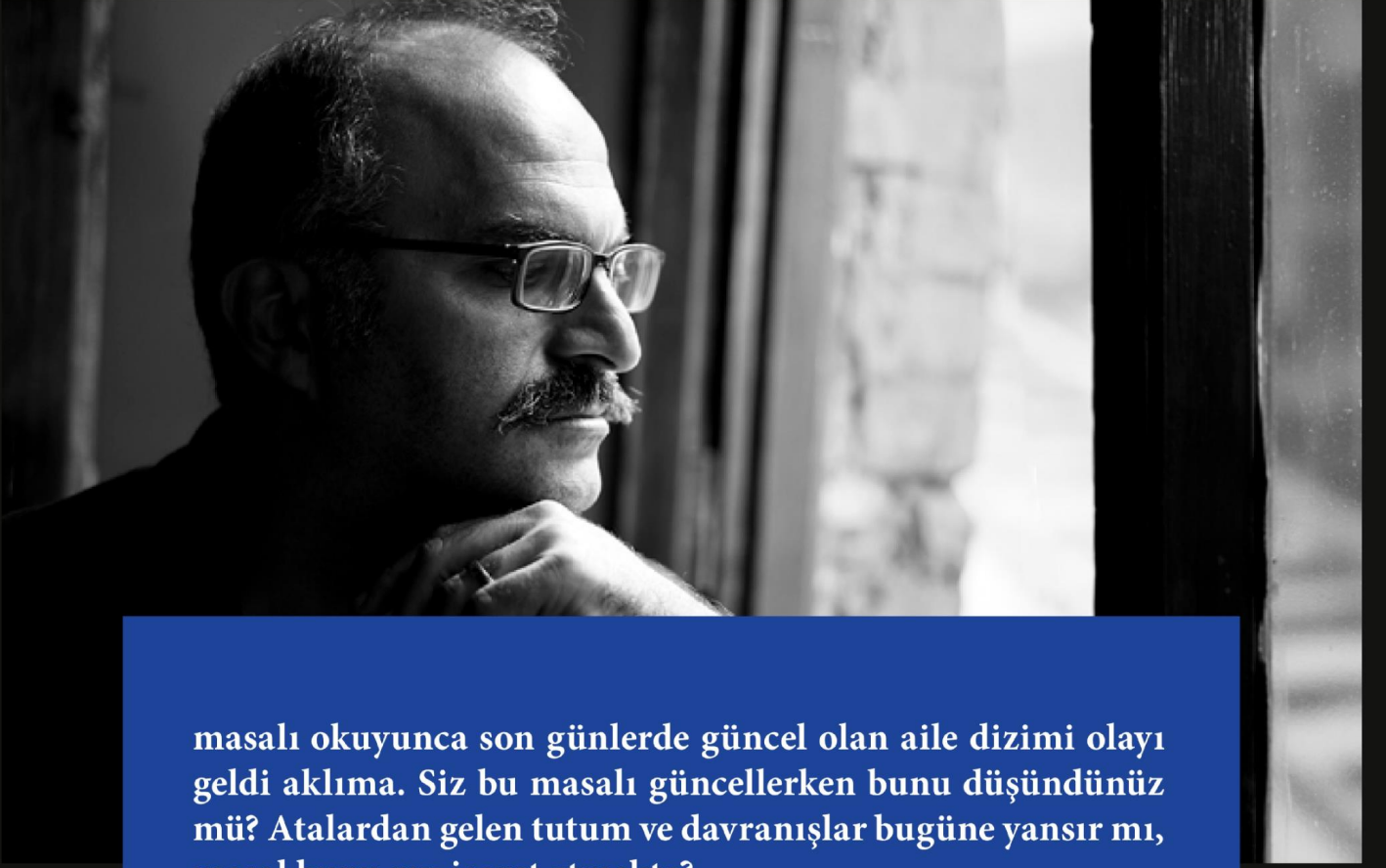
gerekir. Ben neredeyse on yıldır, Türk halkının masal kaynaklarını büyük bir toplamda bir araya getirmek istiyordum. Yani bunlar gibi yüz öykü yazacaktım. Ama araya çok zaman girince, bir de 'Sus Barbatus!'a başlayınca masallarla ilgili gücüm tükenmeye başladı. Zaten 'Barbatus'taki "hikâye" başlıklı bölümlerde, kafamdaki işlerin çoğunu da yapmış oldum. Ama zamanında dergilerde yayınladığım "Meşe Adamları", "Kışneme", "Canlanma" gibi çok ilginç öyküleri de kitaplaştırmak istiyordum. Geçtiğimiz yıl, sevgili Gizem Duman Şeşen ve Burhan Şeşen, bu kitapta ancak şimdi basılan "Calanma"yı sahneye koymuşlardı.

'KENDİ AÇIMDAN BİR YENİLİK GÖRMEDİĞİM YAZIMI YAYINLAMİYORUM'

Bu eserinizde de Sus Barbatus! kadar bizi içine alan bir orman var. Yazım hayatınızda bunun manevi olarak doyumunu kadar zorluğu da yok mudur? Başka bir dil kullanmak isteseniz kaleminizi eksik hissetme riski taşır mısınız?

Taşımam, zaten hep aynı dili yazmıyorum. Genel olarak kendi açımdan bir yenilik görmediğim bir yazımı yayınlamıyorum.

İkinci bölümde Sarraf başlığında yazdığınız masal üzerinden güncel bir konuyu sormak isterim. Masal kahramanınız, "Çünkü beyim, dedi, her nende ekmek geliyor diline. Öyle ki ben senin hayatını iki kez kurtardım da. Bana ödül olarak ekmekten başka bir şey vermek gelmedi aklına..." diyor. Çünkü diğer, asıl kahramanınız çocuk bey, bebekliğinde çok aç, fakir bir aileden geliyor. Bunu o dakika bilmiyor. O yüzden ödül vermek denince aklına sadece ekmek geliyor. Bu

masalı okuyunca son günlerde güncel olan aile dizimi olayı geldi aklıma. Siz bu masalı güncellerken bunu düşündünüz mü? Atalardan gelen tutum ve davranışlar bugüne yansır mı, masal bunu mu işaret etmekte?

Elbette. Çok ilginç, hem bilinçaltı ile ilgili hem de kalıtımla. Fakat bu çocukluk kaynaklarının ileride mutlaka ortaya çıkmasıyla ilgili olarak hem bizde hem Avrupa masallarında, hatta Yunan mitolojisinde pek çok motif var. Biz bunu daha çok modern bir gözle yorumluyoruz ama bana sorarsanız genel olarak alın yazısıyla ilişkili. Tabii bunlar birer hikâye olduğu için ilgi mi çekiyor, tema olduğu için değil.

Bir okur olarak kitabınız hakkında ne söylemek istersiniz?

Dilimizin sınırsız olanakları var. Bunun yanında, hikâye geleneğimizin de olağanüstü bir kaynak olarak yanımızda olduğunu söylemeliyiz. 'Kargasabunu' sadece küçük bir anımsatma. Okurlara kendi kültürümüzü anımsatır, onları Dede Korkut'a, Köroğlu'na, Âşık Garip'e, Kerem ile Aslı'ya yönlendirirse ne âlâ.